

Vergaderjaar 1999–2000

21 501-07**Ecofin-Raad****21 501-18****Sociale Raad****Nr. 287****VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG**

Vastgesteld 22 juni 2000

De algemene commissie voor Europese Zaken¹ de vaste commissie voor Financiën², de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid³ en de vaste commissie voor Economische Zaken⁴ hebben op 31 mei 2000 overlegd met Minister Zalm van Financiën, minister Jorritsma-Lebbink van Economische Zaken, minister Vermeend van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en staatssecretaris Bos van Financiën over:

- **de brief van de minister van Financiën d.d. 17 april 2000 over de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en de gemeenschap (21 507-07, nr. 281);**
- **het verslag van de Sociale Raad van 8 mei 2000 (21 501-18, nr. 124, uitsluitend betreffende globale economische richtsnoeren);**

¹ Samenstelling:

Leden: Weisglas (VVD), Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (RPF/GPV), Voûte-Droste (VVD), Verhagen (CDA), Rouvoet (RPF/GPV), Van Oven (PvdA), ondervoorzitter, Marijnissen (SP), Hessing (VVD), Hoekema (D66), De Haan (CDA), Koenders (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Weekers (VVD), Timmermans (PvdA), Ross-van Dorp (CDA), Patijn (VVD), voorzitter, Karimi (GroenLinks), Eurlings (CDA), Bussemaker (PvdA), Van den Akker (CDA), Albayrak (PvdA), Van Baalen (VVD). Plv. leden: Blaauw (VVD), Dittrich (D66), Van den Berg (SGP), Wilders (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), De Graaf (D66), Valk (PvdA), Van Bommel (SP), Remak (VVD), Ter Veer (D66), Van der Knaap (CDA), Waalkens (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Geluk (VVD), Zijlstra (PvdA), Mosterd (CDA), Verburg (VVD), M.B. Vos (GroenLinks), Visser-van Doorn (CDA), Feenstra (PvdA), Balkenende (CDA), Örgü (VVD), Gortzak (PvdA), Crone (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Schutte (RPF/GPV), Reitsma (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Van Gijssel (PvdA), voorzitter, Voûte-Droste (VVD), De Vries (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Marijnissen (SP), Kamp (VVD), Giskes (D66), Crone (PvdA), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), Hofstra (VVD), De Haan (CDA), ondervoorzitter, Vendrik (GroenLinks), Wijn (CDA), Stroeken (CDA), Remak (VVD), Van Beek (VVD), Balkenende (CDA), Kuijper (PvdA), Dijsselbloem (PvdA). Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Verburg (CDA), Koenders (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Smits (PvdA), Duijkers (PvdA), Balemans (VVD), Wilders (VVD), Van Oven (PvdA), De

Wit (SP), Patijn (VVD), Schimmel (D66), Kalsbeek (PvdA), Hoekema (D66), Van Walssem (D66), Blok (VVD), Dankers (CDA), Rabbae (GroenLinks), Van den Akker (CDA), Hillen (CDA), Hessing (VVD), Weekers (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Timmermans (PvdA), Hindriks (PvdA).

³ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Kalsbeek (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Essers (VVD), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), Visser-van Doorn (CDA), Smits (PvdA), De Wit (SP), Verburg (CDA), Spoelman (PvdA), Van der Staaij (SGP), Örgü (VVD), Harrewijn (GroenLinks), Van Gent (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), Balkenende (CDA), Wilders (VVD), Santi (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD).

Plv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Van der Hoek (PvdA), Dankers (CDA), Hamer (PvdA), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Van Middelkoop (RPF/GPV), Van Vliet (D66), Stroeken (CDA), Schoenmakers (PvdA), Marijnissen (SP), Eisses-Timmerman (CDA), Middel (PvdA), Van

Walssem (D66), Weekers (VVD), Vendrik (GroenLinks), Rosenmöller (GroenLinks), Wagenaar (PvdA), Mosterd (CDA), De Vries (VVD), Oudkerk (PvdA), Klein Molekamp (VVD).

⁴ Samenstelling:

Leden: Blaauw (VVD), Biesheuvel (CDA), voorzitter, Witteveen-Hevinga (PvdA), Leers (CDA), Voûte-Droste (VVD), ondervoorzitter, Van Zuijlen (PvdA), M. B. Vos (GroenLinks), Rabbae (GroenLinks), Marijnissen (SP), Hessing (VVD), Giskes (D66), Crone (PvdA), Van Dijke (RPF/GPV), Van Walssem (D66), Hofstra (VVD), Wagenaar (PvdA), De Boer (PvdA), Verburg (CDA), Stroeken (CDA), Ravestein (D66), Geluk (VVD), Van den Akker (CDA), Blok (VVD), Hindriks (PvdA), Dijsselbloem (PvdA).

Plv. leden: Snijder-Hazelhoff (VVD), Atsma (CDA), Kalsbeek (PvdA), Wijn (CDA), Klein Molekamp (VVD), Schoenmakers (PvdA), Van der Steenhoven (GroenLinks), Vendrik (GroenLinks), Poppe (SP), De Swart (VVD), Van den Berg (SGP), Kuijper (PvdA), Van Middelkoop (RPF/GPV), Schimmel (D66), Van Baalen (VVD), Herrebrugh (PvdA), Smits (PvdA), Schreijer-Pierik (CDA), Van der Hoeven (CDA), Bakker (D66), Van Beek (VVD), De Haan (CDA), Udo (VVD), Hamer (PvdA), Koenders (PvdA).

- **het verslag van de Ecofin-raad van 8 mei 2000 (21 507-07, nr. 283);**
  - **de geannoteerde agenda voor de Ecofin-raad van 5 juni 2000.**
- Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

De brief van de minister van Financiën d.d. 17 april 2000 over de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en de Gemeenschap (21 507-07, nr. 281);
Het verslag van de Sociale Raad van 8 mei 2000 (21 501-18, nr. 124, uitsluitend betreffende de globale economische richtsnoeren)

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **De Haan** (CDA) vond dat goede vorderingen zijn gemaakt met de coördinatie van de economische processen binnen de EU. Hoewel er ten aanzien van het begrotingsbeleid thans de facto sprake is van een federale structuur, zal helaas een supranationaal opererende begrotingsautoriteit altijd wel een illusie blijven. Tegen handhaving van nationale begrotingsautoriteiten is geen bezwaar als Europa maar beschikt over macro-economische afspraken (richtsnoeren) over de beheersbaarheid van overheidsfinanciën. Zo werkt Europa thans met instrumenten als stabiliteits- en convergentiepacten, afspraken die tijdens diverse tops (Cardiff, Luxemburg, Keulen) zijn gemaakt en globale economische richtsnoeren. Tot nu toe zijn met dit, voor de buitenstaander vrij onoverzichtelijke, instrumentarium goede resultaten behaald, maar een echte test zal pas komen als de economische situatie minder florissant wordt. Pessimistisch was hij daar overigens niet over, omdat landen geleerd hebben dat een behoedzaam begrotingsbeleid de beste bijdrage aan stabiliteit en groei levert.

Dat de richtsnoeren rekening houden met de aanbevelingen van de top van Lissabon, vond de heer De Haan geen echte vooruitgang. Immers, die waren zeer vaag geformuleerd. Worden ze concreter ingevuld in de richtsnoeren? Vooral was hij benieuwd naar de invulling die de diverse lidstaten eraan geven.

De heer **Crone** (PvdA) vond de berichtgeving van de zijde van het ministerie van Financiën over de globale richtlijnen uiterst summier. Onduidelijk is welke invulling het kabinet eraan wil geven.

Dat in de richtsnoeren tot uitdrukking komt welke richting tijdens de top van Lissabon op ICT-gebied is ingeslagen, juichte de heer Crone toe. Er is gekozen voor een effectieve aanpak aan de hand van actiepunten die moeten leiden tot uniformering van standaarden, vrijmaking van markten enz. Bij motie heeft de Kamer de minister van Economische Zaken gevraagd om in september a.s. een actieplan te presenteren. Hoe staat het daarmee? Welke invulling geeft Nederland aan het besluit van Lissabon om structurele hervormingen hogere prioriteit op de Europese agenda te geven? In het licht van het streven om in de EU ook meer nadruk te leggen op andere gebieden dan alleen «markt en monetair», bevreemdde het de heer Crone dat in de Ecofin-raad discussie is ontstaan over overheidssteun aan milieumaatregelen. Het moet mogelijk blijven om vergroening te stimuleren door onder andere regulerende belastingen en subsidies. Wat is de opstelling van de bewindslieden van Economische Zaken en van Financiën in dezen?

Uit het verslag van de Sociale Raad van 8 mei jl. begreep de heer Crone dat een vijftal voorstellen tot wijziging van het voorstel van de Commissie is geformuleerd en dat bovendien is gepleit voor het formuleren van streefcijfers voor arbeidsparticipatie. Bovendien maakte hij eruit op dat de Sociale Raad vreest dat zijn ideeën en opvattingen onvoldoende tot uitdrukking komen in de rapportage van de Ecofin-raad en dat daarom

wordt bepleit om aanbevelingen ook direct voor te leggen aan de Europese Raad. Moet de Sociale Raad eigenlijk niet veel eerder worden betrokken bij de voorbereiding van de voorjaarsstop? Dan kan jaarlijks een analyse worden gemaakt van het beleid in de lidstaten en kan aan de Europese Raad een beleidsprogramma ter vaststelling worden voorgesteld. De huidige globale richtlijnen benadrukken het belang van een loonontwikkeling die past bij de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit in het desbetreffende land en de desbetreffende sector en bij de inflatiedoelstelling zoals die is geformuleerd door de ECB. Is de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid al op de hoogte van de eerste ervaringen van sociale partners met de sociale dialoog?

De heer **Van Beek** (VVD) miste in de stukken eveneens een weergave van het Nederlandse standpunt terzake van de richtsnoeren. Willen de bewindslieden bij een volgende gelegenheid die nadere aanduiding schriftelijk verstrekken? Vele van de in de richtsnoeren genoemde prioriteiten zijn al verwerkt in het Nederlandse beleid, maar in hoeverre zijn zij daadwerkelijk de reden voor aanscherping dan wel verdere stimulering van het beleid van de diverse bewindslieden? Persoonlijk had hij de indruk dat de richtsnoeren niet meer zijn dan een bevestiging van reeds lopend beleid. In het landenspecifieke deel van de richtsnoeren wordt aanbevolen om problemen in de wetgeving betreffende de interne markt op te lossen. Hoe zien de bewindslieden dit?

De heer **Vendrik** (GroenLinks) ging ervan uit dat de richtsnoeren, ondanks hun globale karakter zeker de nodige betekenis hebben voor de diverse lidstaten. Wel signaleerde hij discrepanties tussen het algemene deel van de richtsnoeren en de daarop geënte aanbevelingen aan individuele lidstaten. Zo wordt in het algemene deel breed ingegaan op de noodzaak van duurzame ontwikkeling en bevordering van werkgelegenheid, maar komen deze punten niet of nauwelijks herkenbaar terug in de individuele aanbevelingen. In de praktijk blijkt steeds weer dat de meeste politieke energie wordt besteed aan budgettaire zaken en hervorming van markten en minder aan duurzame ontwikkelingen en werkgelegenheid. Wat is de status van de globale richtsnoeren op laatstgenoemde punten? Het Europees werkgelegenheidsbeleid verdient een prominenter plaats op de agenda. In dat verband bepleitte hij het formuleren van streefcijfers voor arbeidsparticpatiedoelstellingen. Ook zou in de aanbevelingen aan lidstaten meer invulling moeten worden gegeven aan wat in het algemene deel van de richtsnoeren wordt geschreven over sociale uitsluiting. Welke invulling wil de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hieraan geven? Kan de minister van Financiën meedelen of de onlangs gepresenteerde Voorjaarsnota voldoet aan de aanbeveling van de Europese Commissie om dit jaar een groter begrotingsoverschot te realiseren dan verleden jaar? Betekent deze aanbeveling dat de overheid voorstellen voor compensatie moet voorbereiden voor het geval in 2001 de inflatie onverhoopt aantrekt en de loonontwikkeling hoger uitvalt dan wenselijk is? Hoe oordeelt hij over de waarschuwing van de Commissie om te waken voor verdere uitholling van de schatkist als gevolg van het aangekondigde pakket lastenverlichting?

Mevrouw **Giskes** (D66) maakte uit de stukken op dat de deelnemers door de diverse EU-bijeenkomsten weliswaar steeds weer zeer geïnspireerd raken, maar dat vooralsnog onduidelijk blijft hoe een en ander wordt vertaald in nationaal beleid. Wat voegen de richtsnoeren toe aan het reeds lopende Nederlandse beleid?

Mevrouw **Van den Burg** (lid van de fractie Europese Sociaal Democraten van het Europese Parlement) was benieuwd naar de Nederlandse opvatting over de stroomlijning van procedures die voortvloeit uit de afspraken

van de top van Lissabon. Zo wordt de Europese Raad verantwoordelijk voor het sociaal-economisch beleid en is afgesproken jaarlijks in het voorjaar in breder perspectief over dit onderwerp te rapporteren. Wat verwacht Nederland van de discussie over dit onderwerp in het op 15 juni a.s. te organiseren «forum» met ECB, sociale partners, Europees Parlement en Raad? Overigens wees zij erop reeds in het Europees Parlement bepleit te hebben, deze discussie vroeger in het voorjaar te houden, omdat dan de beleidslijnen daadwerkelijk worden uitgestippeld.

Het antwoord van de bewindslieden

De **minister van Financiën** constateerde progressie in de kwaliteit van de globale economische richtsnoeren. Naar zijn aard is de tekst van de richtsnoeren inderdaad globaal, maar daar staat tegenover dat de landenspecifieke aanbevelingen concreter zijn geformuleerd dan in het verleden. De recente Voorjaarsnota voldoet aan de aanbeveling om het begrotingsoverschot verder te laten stijgen (van 0,5% naar 0,6%). Uit de tekst van de aanbeveling begreep hij dat de Commissie de voor 2001 geplande lastenverlichting aanvaardt, maar dat zij daarbij wel aandacht vraagt voor een strak uitgavenbeleid. In het algemeen vindt de Commissie dat Nederland moet oppassen budgettair niet nog expansiever te worden dan nu al het geval is als gevolg van de lastenverlichtingsoperatie. Het is niet nodig compensatievoorstellen voor te bereiden voor aantrekkende inflatie en een hoger dan wenselijke loonontwikkeling.

Nieuw in de procedure is thans dat de tekst van de globale richtsnoeren na vaststelling door de Ecofin-raad aan alle andere relevante Europese Raden wordt voorgelegd met het verzoek om de implementatie ervan ter hand te nemen, deze te monitoren en bijdragen te leveren voor de opstelling van de richtsnoeren voor het volgend jaar. Aan de hand daarvan stelt de Commissie een «paper» op dat ter bespreking aan de Raden wordt voorgelegd. Aangezien Nederland de tekst van de huidige richtsnoeren zeer aanvaardbaar vond, is de aandacht in de voorbereiding vooral uitgegaan naar het voorkomen van verwatering van de oorspronkelijke teksten, met name van die van de landenspecifieke aanbevelingen. Suggesties van de Sociale Raad stonden niet echt contrair op de oorspronkelijke tekst en konden daar derhalve vrij gemakkelijk in worden verwerkt. De globale richtsnoeren en de landenspecifieke aanbevelingen zijn voor Nederland geen aanleiding voor het voeren van een totaal ander beleid. Wel wordt er rekening mee gehouden bij het voorbereiden van nieuwe voorstellen, zoals onder andere de begroting voor het jaar 2001.

Ten slotte gaf de minister te kennen te hebben vernomen dat het voeren van een sociale dialoog door alle deelnemende partijen tot op heden nuttig wordt geacht.

De **minister van Economische Zaken** erkende dat de richtsnoeren nog erg globaal zijn, maar zag ze niettemin als een eerste stap op de weg naar implementering van de uitkomsten van de top van Lissabon. Nederland heeft deze ontwikkeling altijd gestimuleerd, ten einde de EU een betere concurrentiepositie te geven ten opzichte van andere economische blokken. Wel moeten beleidsprioriteiten in de komende jaren nog beter worden verwerkt in de globale richtsnoeren. Zo moet nog het nodige worden gedaan om meer evenwicht te bewerkstelligen tussen een al redelijk uitgewerkt thema als macro-economie, de iets minder uitgewerkte structurele hervormingen en de nog zeer globale gedachten over de overgang naar een kenniseconomie. Met name hoopte zij in de komende jaren vorderingen te maken met de hervorming van de arbeidsmarkt, de kapitaalmarkt en de productmarkten en met het vormgeven van de kenniseconomie door middel van innovatie van het onderwijs. Speciale aandacht zal daarbij gericht moeten worden op de landenspecifieke richt-

snoeren, die nog geen enkele aandacht besteden aan overgang naar een kenniseconomie.

Tevreden was de minister met de aandacht die de richtsnoeren besteden aan ICT-penetratie. Ook kon zij zich vrij goed vinden in de passages over de overgang naar een kenniseconomie. Nederland besteedt al veel aandacht aan een goede afstemming van innovatief onderzoek op de kennisbehoefte van de samenleving. Zij onderschreef dat onderwijs- en scholingsstelsels moeten worden versterkt. Ook benadrukte zij het belang voor het creëren van één interne markt voor energie, post en transport om in lijn met de richtsnoeren te werken aan snellere liberalisering van netwerksectoren. Interessant is het in dit verband dat de betrokken EU-commissaris met steun van alle lidstaten tijdens de recente Energie Raad heeft aangekondigd tijdens de top van Stockholm een richtlijn dien-aangaande te willen presenteren. Van groot belang is ook de aandacht die wordt besteed aan verbetering van de regelgeving en aan versterking van de mededinging in de dienstenmarkten. Met brede steun van andere lidstaten heeft Nederland in dat verband naar analogie van het Nederlandse MDW-proces, gepleit voor toevoeging van een richtsnoer betreffende een systematischer aanpak van verbetering van de regelgeving voor bedrijven en de bevordering van marktwerking. Ook is er steun voor het Nederlandse voorstel om te bezien hoe het gebruik van markt-elementen de werking van de publieke sectoren kan verbeteren. Tijdens de recente Energieraad is breed verzet gerezen tegen voorstellen van de Commissie betreffende het raamwerk overheidssteun milieu-maatregelen. De daarin vervatte voorstellen worden strijdig geacht met de juridische verplichting om de Kyotodoelstellingen te halen en met de inhoud van een conceptrichtlijn over de bevordering van duurzame energie. Inmiddels is een desbetreffende schriftelijke reactie aan commissaris Monti gestuurd. Het verzet heeft ertoe geleid dat de vigerende regels nog een halfjaar worden gehandhaafd en dat aanpassing van de voorstellen is toegezegd. Nederland blijft erbij dat subsidiëring van zuiniger energiegebruik en van het gebruik van duurzame energie mogelijk moet blijven. In het belang van het creëren van één interne energiemarkt heeft Nederland samen met Groot-Brittannië onderzoek laten verrichten naar indicatoren voor het realiseren van een «level playing field» in de energiemarkten en voor de liberalisering ervan. De indicatoren zijn niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief van karakter. Naar verwachting zal de Commissie deze indicatoren overnemen.

De minister nam zich voor om als «follow-up» van Lissabon en naar aanleiding van de motie-Timmermans/Hoekema in september a.s. een actieplan te presenteren met alle acties die op diverse terreinen worden genomen. Daarnaast zal met inschakeling van de COCO en de CEC bijzondere aandacht worden besteed aan de samenhang tussen diverse voorstellen van de Europese Commissie.

De **minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid** constateerde tot zijn tevredenheid dat de inbreng van de Sociale Raad herkenbaar tot uitdrukking komt in de globale richtsnoeren. Er was veel steun voor een Nederlands voorstel om de afhankelijkheid van de besluitvorming in de Ecofin-raad te verkleinen door niet alleen te rapporteren aan die Raad, maar ook rechtstreeks aan de Europese Raad. Dat thans in de richtsnoeren een betere balans is bereikt tussen de inbreng van Sociale Raad en Ecofin-raad is pure winst voor Europa. Ondanks het globale karakter van de richtsnoeren kan worden geconstateerd dat ten opzichte van de uitkomsten van Lissabon op onderdelen winst is geboekt. Zo is het streven om in de werkgelegenheidsrichtsnoeren, die in september verschijnen doelstellingen op te nemen ten aanzien van arbeidsparticipatie. Daarnaast werkt de «high level group» sociale bescherming aan indicatoren voor sociale insluiting, teneinde methodische coördinatie van beleid op dit terrein mogelijk te maken. Het desbetreffende advies wordt in de herfst van 2000

verwacht, waarna tijdens de top van Nice zal worden gepoogd reële stappen te zetten op dit terrein. Desgevraagd zei de minister met belangstelling af te wachten met welke initiatieven Frankrijk zal komen ter invulling van de in Lissabon door premier Jospin gedane suggestie voor een «sociaal pamflet». Hoewel hij vooralsnog de voorkeur gaf aan acties en voorstellen op het gebied van sociale insluiting, had hij thans nog geen behoefte aan het formuleren van dwingende aanbevelingen voor landen. Dat kan pas als er concrete instrumenten zijn, zoals de indicatoren. Ten slotte deelde de minister mee dat ten aanzien van de sociale dialoog de gebruikelijke procedures worden gevolgd.

Het verslag van de Ecofin-raad van 8 mei 2000 (21 507-07, nr. 283);

De geannoteerde agenda voor de Ecofin-raad van 5 juni 2000

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Crone** (PvdA) verbaasde zich erover dat de geannoteerde agenda geen informatie bevat over het voorontwerp van de Europese Commissie voor de begroting 2001. Uit het verslag van de Ecofin-raad van 8 mei maakte hij echter op dat een stijging van de landbouwuitgaven met 7,6% wordt voorzien. Afgezet tegen een toename van de totale bestedingsruimte met 5%, betekent dit dat landbouwuitgaven een relatief groter deel van de begroting zullen beslaan. Hoe groot is het gevaar dat deze uitgaven andere uitgaven zullen verdringen? Ervaring leert immers dat landbouwuitgaven uiteindelijk vaak hoger uitvallen dan door de Commissie was begroot. Welke invloed heeft dit op het beleid ten aanzien van nieuw toetredende landen? Hoe dan ook moeten de vastgestelde financiële perspectieven uitgangspunt blijven.

Benieuwd was de heer Crone naar de vorderingen met het belastingpakket, met name met de onderdelen spaartegoeden en schadelijke belastingconcurrentie. Uit berichtgeving in het Financieele Dagblad maakte hij met zorg op dat Nederland vooral in laatstgenoemd dossier steeds meer in het nauw gedreven lijkt te worden. Willen bewindslieden hierover nadere informatie geven, zo nodig vertrouwelijk? Wat is de status van het door commissaris Solbes ontwikkelde voorstel voor een richtlijn met criteria voor lastenverlichting? Wat betekent de nieuwe BTW-strategie van commissaris Bolkestein in de praktijk?

Benieuwd was de heer Crone naar de Oostenrijkse reactie op de kritiek in de Ecofin-raad van 8 mei op het stabiliteitsprogramma van dat land. Ten slotte vroeg hij onder verwijzing naar het kamerdebat van 30 mei over Euro-11 naar het beleid dat te dien aanzien wordt gevoerd ten opzichte van de landen van Oost-Europa.

De heer **Van Beek** (VVD) drong aan op strikte handhaving van hetgeen in het stabiliteits- en groeipact is overeengekomen. Tegen die achtergrond was hij bezorgd over de toch nog gematigde reactie op het Oostenrijkse stabiliteitsprogramma. Als landen elkaar in tijden van economische voorspoed al dit soort ruimte laten, valt te vrezen voor wat er gebeurt als het economische tij keert. Een en ander komt de positie van de euro ook niet ten goede. Hoe ziet de minister van Financiën dit?

Ook de heer Van Beek sprak zijn zorg uit over het tijdens de Ecofin-raad van 8 mei gepresenteerde voorontwerp voor de begroting 2001. Weliswaar gaven elf lidstaten, waaronder Nederland, aan dat aanpassing van de financiële perspectieven niet zal worden geaccepteerd, maar toch valt te vrezen voor opwaartse druk op de begroting als gevolg van dit voorontwerp. Wordt tijdig ingegrepen om overschrijding van de plafonds te voorkomen? Hij sloot zich aan bij de vragen van de heer Crone over het belastingpakket. Zorgelijk is de Nederlandse positie in het dossier betref-

fende schadelijke belastingconcurrentie. Welke invulling wordt gegeven aan aanbevelingen inzake de bestrijding van belastingfraude?

Uit de agenda voor de Ecofin-raad van 5 juni a.s. maakte de heer Van Beek op dat raadsconclusies inzake de verstrekking van monsters euromunten aan relevante bedrijfstakken worden vastgesteld. Daarbij is het van het allergrootste belang dat de muntensets van alle landen aan exact gelijke specificaties voldoen. Is dat ook zo?

De stukken ter onderbouwing van de beslissing om Griekenland toe te laten tot de groep eurolanden deden de heer Van Beek concluderen dat in dezen min of meer het voordeel van de twijfel aan Griekenland wordt gegeven. Geoordeeld wordt op basis van cijfermateriaal over de periode 1998–2002. Op zich rechtvaardigt dit een dergelijke beslissing, maar daarbij moet worden bedacht dat het materiaal over 2001 en 2002 nog slechts voorspellende waarde heeft. Dit klemmt temeer daar die prognoses beslist nodig zijn om ten aanzien van een aantal belangrijke indicatoren een positieve lijn te ontdekken. Daar komt bij dat ook de schuldquote enorm hoog is. Waarom is het kabinet desondanks toch van mening dat Griekenland kan toetreden tot de groep eurolanden? In het geheel van de EU is de Griekse economie weliswaar van geringe omvang, maar dat laat onverlet dat dit soort beslissingen met de grootst mogelijke zorgvuldigheid moet worden genomen. Dat komt niet alleen Griekenland ten goede, maar ook het vertrouwen in de euro. Welke ruimte is er nog bij het nemen van deze beslissing? Is het mogelijk de beslissing nog een jaar uit te stellen, zodat kan worden gezien welke waarde de prognose voor 2000 echt heeft?

De heer **Vendrik** (GroenLinks) was niet zozeer bezorgd over de beslissing om Griekenland toe te laten tot de groep eurolanden, als wel over de sociale gevolgen van het in zeer korte tijd doorgevoerde convergentieprogramma.

Benieuwd was de heer Vendrik naar de opvatting van de minister van Financiën over artikel 109, tweede lid van het verdrag, dat de Ecofin-raad de mogelijkheid geeft om, indien nodig, algemene richtlijnen voor het wisselkoersbeleid op te stellen. Is dit een puur theoretisch artikel of heeft het ook praktische betekenis? Welke rol kan het spelen bij het bewaken van de koers van de euro?

Ook de heer Vendrik vroeg naar de stand van zaken in het dossier inzake schadelijke belastingconcurrentie. De Verenigde Staten heeft inmiddels de aanval geopend op de in Nederland gehanteerde deelnemingsvrijstelling; een voor Nederland essentiële schakel in het fiscale systeem. Wat is de opstelling van de staatssecretaris van Financiën in dezen en welke voorde-lingen maakt de gedragscodegroep onder leiding van mevrouw Primarolo? Verder vroeg hij naar de vorderingen met het voorstel om binnen de EU een kopgroep te vormen inzake regulerende energiebelastingen.

Mevrouw **Giskes** (D66) was eveneens zeer benieuwd naar de Nederlandse opstelling in het dossier inzake schadelijke belastingconcurrentie. Welke aanbevelingen worden gedaan ter bestrijding van belastingfraude? Is het realistisch om te verwachten dat op dit gebied een effectieve aanpak van de grond komt? In het algemeen pleitte zij voor een degelijk toezicht op de financiële sector.

Naar aanleiding van de mogelijke discussie tijdens de komende Ecofin-raad over de EIB-notitie «Innovatie 2000 initiatief» refereerde mevrouw Giskes aan ervaringen die zij onlangs opdeed bij een bezoek aan de European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Dit instituut constateert met zorg dat de European Investment Bank (EIB) soms financiële steun verleent aan bedrijven die daar totaal geen behoefte aan hebben. Willen de bewindslieden de Kamer in een aparte notitie informeren over hun visie op beide instellingen en hun onderlinge relatie? Moet Nederland niet meer nadruk leggen op een efficiëntere besteding

van middelen door deze instituten? Moet uit de stukken worden opgemaakt dat daadwerkelijk financiële steun aan Montenegro wordt verleend en dat deze zal worden verstrekt via de EIB?

Uit de geannoteerde agenda was het mevrouw Giskes niet geheel duidelijk of al dan niet toestemming is verleend voor het verstrekken van euromunten aan relevante bedrijfstakken. Enerzijds is in de tekst te lezen dat die toestemming is verleend, anderzijds is er nog sprake van discussie over voorwaarden waaronder euromunten aan automatenexploitanten kunnen worden verstrekt.

De annotatie omtrent de tweede voortgangsrapportage over statistische vereisten in de EMU vond mevrouw Giskes te vrijblijvend. Vrij gemakkelijk wordt geconstateerd dat de levering van gegevens minder nationaal georiënteerd moet zijn en dat meer moet worden afgestemd op Europees niveau, maar wat betekent dit in de praktijk? Wat doet Nederland hieraan en hoe reëel is het te veronderstellen dat hetzelfde ook in andere lidstaten gebeurt?

Onduidelijk in de annotatie over het witwassen van geld vond mevrouw Giskes op welke punten Nederland de huidige invulling van de desbetreffende richtlijn wil bijsturen. Om welke punten gaat het?

Ook mevrouw Giskes was onder de indruk van de prestatie die Griekenland heeft geleverd om te worden toegelaten tot de groep eurolanden.

Met enige zorg constateerde zij dat dit resultaat vooral het gevolg is van eenmalige maatregelen. In hoeverre kunnen die structureel worden gemaakt? Op welke gronden oordeelt de minister van Financiën positief over de Griekse toetreding en hoe denken andere landen daarover? Zelf had zij de indruk dat Groot-Brittannië uit een beslissing tot toelating mogelijk zal concluderen dat criteria te soepel worden gehanteerd en dat het derhalve zaak is om zelf vooralsnog buiten de groep te blijven. Speelt in de afweging over toelating van Griekenland ook een rol welke landen men het liefst bij de groep wil betrekken? Welke gevolgen heeft toelating van Griekenland voor de strikte opstelling tegenover andere potentiële toetreders? Moet per se op dit moment tot toelating worden besloten of is uitstel met één jaar ook mogelijk?

De heer **De Haan** (CDA) sloot zich aan bij vragen over de slepende besprekingen over een compromis ten aanzien van spaartegoeden. Inzake het onderdeel schadelijke belastingconcurrentie was hij benieuwd te vernemen hoe groot de kans is dat Nederland zich door internationale druk gedwongen zal zien het regime terzake van deelnemingsvrijstellingen los te laten. Hij waarschuwde voor het samenstellen van een kopgroep van Europese landen op het gebied van regulerende energiebelastingen. Zeker gezien het internationale karakter van de energiemarkt zullen dan al snel fricties ontstaan tussen landen die wel en landen die niet deelnemen. Desgevraagd erkende hij dat Europa al zeer lang «aanmoddert» met het formuleren van een energierichtlijn, maar hij bleef erbij dat dit geen reden is dingen te doen waarbij op voorhand grote vraagtekens moeten worden geplaatst. Verheugd was hij over de voortgang met het actieplan financiële diensten. Wel vroeg hij nog een toelichting op de coördinatie van het toezicht op kapitaalmarkten.

Bij vragen over de verstrekking van euromunten aan relevante bedrijfstakken sloot de heer De Haan zich aan. Hij bepleitte nog om de betrokken bedrijven ook bankbiljetten te leveren.

De heer De Haan verzette zich tegen toelating van Griekenland tot de EMU. Weliswaar is binnen korte tijd een geweldig programma van bestedingsbeperking doorgevoerd, maar niet vergeten mag worden dat dit zonder twijfel de nodige sociale schade tot gevolg zal hebben. Derhalve is het zeer de vraag of het nu ingezette beleid ook in de komende jaren kan worden gevoerd, zeker ook omdat Griekenland in het geheel geen traditie heeft met het voeren van een strikt begrotingsbeleid. Daarnaast mag niet over het hoofd worden gezien dat bij de sanering van de Griekse begro-

ting de nodige kunstgrepen zijn toegepast en dat de Europese Centrale Bank (ECB) forse kritiek heeft op het gevoerde monetaire beleid. Dat Griekenland er na de toelating in zal slagen om binnen één jaar de fysieke invoering van de euro voor te bereiden, achtte hij onmogelijk. Dit zal zeker leiden tot onwenselijke verschillen tussen de eurolanden. Daarbij komt dat Griekenland nog niet voldoet aan eisen op het punt van wet- en regelgeving. Zo is de centrale bank niet onafhankelijk. Zou het, alles overziende, niet verstandiger zijn om de toelating van Griekenland met minstens een jaar uit te stellen?

Het antwoord van de bewindslieden

De **minister van Financiën** bevestigde dat de begroting 2001 niet op de agenda voor de komende Ecofin-raad staat. Hij verduidelijkte dat de relatief forse procentuele stijging van de landbouwuitgaven in het voorontwerp voor de begroting 2001 mede te maken heeft met de omzetting van prijs- naar inkomenssteun, waarmee overigens tijdens de top van Berlijn al rekening was gehouden. Dit laat onverlet dat in vervolg op het signaal dat al werd afgegeven tijdens de Ecofin-raad van 8 mei, standvastig zal worden vastgehouden aan het halen van de financiële perspectieven. Ten onrechte is de indruk gewekt dat ministers al overeenstemming zouden hebben bereikt over de Solbesrichtlijn inzake begrotingsbeleid en lastenverlichting. In dit verband zal Nederland ervoor pleiten dat het begrotingsbeleid in de landen van de EU uitgaat van behoedzame uitgangspunten en dat tevoren wordt vastgesteld welke maatregelen worden genomen als de praktijk afwijkt van de projecties.

Oostenrijk zal na de breed geuite, forse kritiek op haar stabiliteitsprogramma in november a.s. een verbeterd stuk moeten presenteren, zo releveerde de minister.

Technische specificaties voor de euromunten zijn centraal vastgesteld. Mede door verdere aanscherping van de voorschriften zijn de verschillen tussen de diverse landen thans miniem. Producenten van automaten krijgen munten verstrekt om hun productieproces daarop in te richten. Nog geen beslissing is genomen over de verstrekking aan exploitanten. De minister bestreed dat het verdrag de Ecofin-raad de bevoegdheid geeft om algemene richtlijnen voor het wisselkoersbeleid uit te vaardigen. Het desbetreffende verdragsartikel betreft het uitvaardigen van wisselkoersoriëntaties. Voor het tijdens de recente Euro-11 door Nederland geopperde idee om te bezien of dit verdragsartikel voor de Ecofin-raad een handvat zou kunnen zijn in het wisselkoersbeleid was weinig bijval, vooral ook omdat het onvoorbereid ter tafel kwam. Wel heeft de Euro-11 gezamenlijk zorg uitgesproken over het huidige koersniveau van de euro. Aangezien die formulering dicht komt bij de uitspraak van de top van Luxemburg dat het betrokken artikel alleen zal worden toegepast in een situatie van zeer uitzonderlijke, onjuiste wisselkoersverhoudingen, zegde hij toe stappen te zullen nemen om het EFC te vragen dit idee nader uit te werken. Overigens waarschuwde hij geen al te hooggespannen verwachtingen in dezen te hebben.

De minister zei met zijn collega Eichel te hebben gesproken over het idee om in Europa een kopgroep op het gebied van regulerende energiebelasting te vormen. Tijdens een informele Ecofin-raad is aan de betrokken commissaris de vraag voorgelegd of bij verder uitblijven van een energierichtlijn het flexibiliteitsartikel van toepassing kan worden verklaard. De reactie daarop was negatief, omdat dit een inbreuk zou vormen op het beginsel van de interne markt.

De minister deelde de zorgen over de verhouding tussen EIB en EBRD. Mede omdat er sprake is van concurrentie met reguliere banken, staat Nederland ten aanzien van de EIB op het standpunt dat in het handelen van dit instituut niet het maken van zo veel mogelijk omzet voorop moet staan. Hij zegde toe een notitie te zullen maken over de werkzaamheden

van en de verhouding tussen beide instellingen. Hoewel de beslissing van de Europese Raad over EU-steun aan Montenegro op gespannen voet staat met Europese regelgeving, achtte hij het politiek zeer opportuun om deze toch loyaal uit te voeren.

Aangezien Nederland in Europa geen rechtstreekse zeggenschap heeft over statistieken, zullen de in de annotatie bij de agenda voor 5 juni beschreven wensen en ideeën worden ingebracht via de Centrale commissie voor de statistiek.

De bijsturing van de witwasrichtlijn die Nederland op bepaalde punten wenselijk acht, betreft slechts aanscherping van formuleringen die voor het overige geen invloed hebben op de werking van de richtlijn zelf.

De minister was onder de indruk van de Griekse prestaties bij de convergentie op financieel en monetair terrein. Uitgaande van realisatiecijfers is het begrotingstekort in korte tijd teruggedrongen van iets meer dan 13% naar minder dan 3%. In 1999 is zelfs al een daling naar 1,5% gerealiseerd. Eenzelfde soort prestatie is geleverd bij het terugdringen van de inflatie.

Met een adequaat beleid kan het inflatiepercentage duurzaam worden gehandhaafd. Ook voldoet Griekenland aan het wisselkoerscriterium.

Immers, gedurende twee jaren bevond de Griekse wisselkoers zich boven de spilkoers. Dat dit alles niet solide zou zijn, bestreed hij. In feite is het Griekse begrotingsbeleid thans verder gevorderd dan dat van Italië destijds. Tijdens de komende Ecofin-raad zal een diepgaande afweging van de Griekse begrotingspositie plaatsvinden; het excessieve tekortoordeel is inmiddels ingetrokken omdat Griekenland op dat punt voldoet aan de gestelde eisen. Toelating ligt dan ook alleszins in de rede.

Alles overwegende en uitgaande van het gelijkheidsbeginsel, concludeerde de minister dat Griekenland aan de toelatingseisen voldoet. Een verwijzing naar een vermeend tekort aan traditie op dit gebied is dan niet voldoende om toelating tegen te houden. Eerder is het gevoerde beleid een solide aanduiding dat Griekenland resoluut wil breken met het eerder gevoerde beleid. Ook moet toelating niet worden afgehouden vanwege eventuele reacties van de financiële markten, zeker niet gezien het geringe gewicht van de Griekse economie binnen de EMU. Lidstaten zullen zonder twijfel bereid zijn Griekenland te assisteren bij tijdige fysieke introductie van de euro.

Bij de toetreding van de landen van Oost-Europa tot de EU en later wellicht tot de EMU moet, net als ten aanzien van Griekenland, het gelijkheidsbeginsel als uitgangspunt worden genomen, zo vond de minister. In het bijzonder wenste hij er in dit verband voor te waken dat grote landen een preferentiële behandeling krijgen ten opzichte van kleinere.

De **staatssecretaris van Financiën** verduidelijkte dat de nieuwe BTW-strategie primair is gericht op vervolmaking van het thans geldende bestemmingslandprincipe, omdat overgang naar een oorspronglandprincipe vooralsnog niet mogelijk is. Een en ander past uitstekend in het denken over belastingheffing op e-commerce.

In de EU voert Nederland samen met andere lidstaten, waaronder Duitsland, een dialoog over vorming van een kopgroep inzake regulerende energiebelasting. Een desbetreffend voorstel ligt nog niet ter tafel, omdat nog vele meningsverschillen moeten worden overwonnen. Die betreffen onder andere, door Nederland bestreden, interpretaties van de Commissie over toepassing van flexibiliteitsclausule uit het verdrag en mogelijke strijdigheid van een kopgroep met het principe van de interne markt.

Daarnaast staan sommige landen, die overigens in ongeveer dezelfde richting denken als Nederland, op het standpunt dat vorming van een kopgroep neerkomt op beloning van de landen die niet deelnemen.

De ad hoc high level group belastingfraude heeft geconstateerd dat effectieve informatie-uitwisseling tussen lidstaten van groot belang is bij het bestrijden van fraude. Aanbevelingen richten zich daarop. Vooralsnog

staat de werkgroep unaniem achter de aanbevelingen, maar niet uitgesloten moet worden dat een aantal landen nog kanttekeningen zal plaatsen tijdens de behandeling in Coreper.

De staatssecretaris zei op enig moment na de komende Ecofin-raad, maar voorafgaand aan de Europese Raad nader vertrouwelijk overleg met de Kamer te willen voeren over het belastingpakket. Inhoudelijke overeenstemming hierover is nog niet bereikt. Zo zal de komende Ecofin-raad zich buigen over een uitgebreide tekst met vele voetnoten. Desgevraagd ontkende hij dat de EU met de presentatie van de huidige tekst in feite weer terug bij af is. Op enkele essentiële punten na kan Nederland zich redelijk goed vinden in de huidige tekst, inclusief de veel evenwichtiger verwoording van de conclusies inzake schadelijke belastingconcurrentie. Daarin worden geen maatregelen met naam genoemd en wordt voorgesteld om verplichtingen te respecteren die overheden op zich hebben genomen. Bovendien staat buiten twijfel dat primair de betrokken landen zelf verantwoordelijk zijn voor nodig gebleken aanpassing van praktijken. Samen met andere lidstaten benadrukt Nederland de noodzaak om even hard te werken aan het Primarolodossier als aan dat van de spaartegoeden. De rol die de Nederlandse deelnemingsvrijstelling thans speelt in het WTO-dispuut met de VS wordt nauwgezet gevolgd. Welke betekenis aan geuite dreigementen moet worden geuit, is moeilijk aan te geven. Nederland heeft er nooit twijfel over laten bestaan bereid te zijn te spreken over aspecten van het regime van de deelnemingsvrijstelling, maar dat laat onverlet dat aan de centrale positie van deze vrijstelling in het Nederlandse fiscale stelsel niet kan worden getornd.

De voorzitter van de algemene commissie voor Europese Zaken,
Patijn

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Gijzel

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid,
Terpstra

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Biesheuvel

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Janssen